

Thuiszorg Systeem blijkt niet rechtsgeldig

Straks meer tijd om te poetsen?

De rechter tikt Amsterdam op de vingers: de gemeente moet hulpbehoevende Amsterdammers voortaan een concreet aantal uur thuiszorg toekennen.

Jop van Kempen
ZORG

De afgelopen jaren bezuinigde de gemeente flink op het aantal schoonmaakuren. Vorige week oordeelde de rechter in een proefproces dat de procedure daarvoor echter niet rechtsgeldig is. “De gemeente maakte de zorginstelling eindverantwoordelijk voor een schoon huis,” aldus advocaat Matthijs Vermaat. “Dat mag niet van de rechter. Niet de zorginstelling, maar de gemeente is eindverantwoordelijk.”

Amsterdammers die door ziekte of ouderdom niet in staat zijn zelf hun huis schoon te maken, kunnen via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) hulp bij de gemeente vragen. Het gaat om een kleine 20.000 mensen. De gemeente levert die zorg via een thuiszorginstelling als Cordaan of Tzorg. Een werknemer van

zo'n organisatie komt stoffen, afwassen en de badkamer schoonmaken.

Het nieuwe beleid moet ervoor zorgen dat elke Amsterdammer van de gemeente te horen krijgt hoeveel uren hij recht heeft op een schoonmaker. In de huidige situatie ontbreekt zo'n concrete doelstelling vanuit de gemeente; de huishoudelijke hulp moest 'een schoon huis' opleveren.

De uitspraak van de rechter noopt de gemeente tot nieuwe afspraken met elke Amsterdammer die hulp in het huishouden krijgt. “Mogelijk gaan zij er in uren op vooruit,” zegt Christiaan Dol, juridisch adviseur van Cliëntenbelang Amsterdam. Dat heeft te maken met de minder prominente rol die de zorginstellingen door de rechterlijke uitspraak moeten krijgen.

Perverse prikkel

“De zorginstelling is nu regisseur en uitvoerder van de zorg ineen,” aldus Dol. “De gemeente betaalt de instellingen een vast bedrag per huishouden. Voor Amsterdammers met een hoge zorgbehoefte zou de instelling feitelijk gratis zorg moeten leveren, en dat willen ze natuurlijk niet. Het gevolg was dat instellingen juist deze groep fors gingen korten op het aantal schoonmaakuren. Cliëntenbelang hoopt dat de gemeente haar regierol weer op zich neemt, zodat deze perverse prikkel niet langer blijft bestaan.”

Wethouder Kukenheim (Zorg) kan nog niet zeggen of en wanneer ze het beleid aanpast. Haar woordvoerder laat weten dat de gemeente de uitspraak van vorige week bestudeert en later met conclusies komt. De gemeente kan in beroep gaan tegen de uitspraak van de rechter.

Ook in 2016 stapte Cliëntenbelang al met succes naar de rechter. Toenmalig wethouder Eric van der Burg moest toen terugkomen van de korting op het aantal schoonmaakuren. Nu wordt de gemeente gedwongen om verantwoordelijkheid te nemen voor een concreet aantal schoonmaakuren.

Naar de rechter voor een schoon huis

Anton Witzten (71) vocht tegen de gemeente Amsterdam en won. In plaats van de belofte op 'een schoon huis' moet de gemeente op last van de rechter zeggen hoeveel schoonmaakuren Witzten krijgt. 'Verzet loont.'

Hoe vier je een zege in een rechtszaak tegen de gemeente? “Ik heb een glas whisky ingeschonken,” zegt Anton Witzten. “Dat smaakte uitstekend.”

Aan de eettafel van z'n rolstoelgeschikte huurwoning van 100 vierkante meter in Zeeburg glundert Witzten nog een beetje na. In samenwerking met advocaat Matthijs Vermaat en met Christiaan Dol, jurist van Cliëntenbelang Amsterdam, heeft Witzten

20.000

→ Anton Witzten is een van de ongeveer 20.000 Amsterdammers die door ziekte of ouderdom niet in staat zijn zelf hun huis schoon te maken. Zij kunnen via de Wmo hulp vragen bij de gemeente.

FOTO MARC DRIESSEN

de gemeente een stevige draai om de oren gegeven. De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) deugt niet, oordeelde de bestuursrechter vorige week. De uitspraak treft duizenden Amsterdammers (zie kader).

Met moeizame passen geeft Witzten een rondleiding in z'n huis. Door een aangeboren afwijking doet elke stap pijn. Witzten werd niet groter dan 1,50 meter. Het kraakbeen in z'n gewrichten is door overbelasting nagenoeg verdwenen, zodat hij stevige pijnstillers nodig heeft. “Ik heb ook tamelijk wat ziekenhuiservaring,” zegt hij met milde ironie.

Teruggetrokken overheid

Tijdens de rondleiding wijst Witzten op de vuile badkamertegels en de vetige gedeelten van de keuken. Die viezigheid vormde de aanleiding om de gemeente voor de rechter slepen. Net als alle Amsterdammers die door ziekte of ouderdom hun eigen huis niet kunnen poetsen, moet de gemeente op grond van de Wmo zorgen voor 'een schoon huis'.

De gemeente stuurde thuiszorgorganisatie Tzorg naar Witzten. Tzorg bepaalde dat een poetsbeurt van tweeënhalf uur voldoende was voor een schoon huis. Maar in de ogen van Witzten was dat te weinig.

Daarom spande de geboren Amsterdammer vorig jaar een rechtszaak aan. Witzten wilde de gemeente dwingen tot het uitspreken een concreet aantal schoonmaakuren. Bovendien wilde hij dat de gemeente de verantwoordelijkheid nam voor het aantal schoonmaakuren, niet de thuiszorgorganisatie.

De rechter gaf Witzten gelijk. Dat leidde ertoe dat hij meer poetsuren kreeg: drieënhalf uur. Witzten ging er een uur op vooruit.

“Eigenlijk had ik rechten moeten studeren in plaats van natuurkunde,” zegt Witzten grijnzend. “Dat lag me misschien beter. Maar goed, ik ben aardig wegwijs geworden in het recht.”

Witzten is ook een kenner geworden van de veranderingen in de verzorgingsstaat. Hoewel hij 'gewoon' naar school ging – het Amsterdams Lyceum – en op de Vrije Universiteit zijn kandidaatsexamen behaalde, heeft hij al vanaf de jaren negentig te

maken met hulpinstanties.

De gemeente regelde de huishoudelijke zorg tot 2006 via de stichting Tot En Met, maar die is opgesplitst en geprivatiseerd. “Door het beleid van het paarse kabinet heeft de overheid zich teruggetrokken,” zegt Witzten. “Geen goede ontwikkeling, als je het mij vraagt. En het is helemaal spijtig dat de PvdA daaraan heeft meegewerkt. Dat is mijn partij, ondanks alles.”

De zorgtaken voor mensen als Witzten koopt de gemeente tegenwoordig in bij Tzorg of Cordaan. Ambtenaren van de gemeente ziet hij zelden. “In het begin van mijn zorgcarrière was dat wel anders. Toen had ik persoonlijk contact met overheidsinstanties. Er was ook meer continuïteit bij het personeel dat me verzorgde.”

Ondanks de nodige lichamelijke tegenslag presenteert Witzten zich als een opgewekt mens. Hij heeft al vijf jaar een vriendin in Thailand, met wie hij via internet dagelijks contact heeft. Ook heeft hij een uitgebreid sociaal netwerk; hij houdt van bridgen en zeilen. “Ik vind het leven leuk.”

De gewonnen strijd met de gemeente stemt eveneens tevreden. Eerder won hij al een zaak om de vergoeding van een aangepast vervoersmiddel, een zogenaamde trike. Hij voorziet een nieuw conflict over de vervanging van een gasleiding in z'n aangepaste keuken.

Belastinggeld

Witzten omschrijft zichzelf niet als een notoire dwarssligger, maar neemt geen genoegen met minder dan wat noodzakelijk is om een vrij leven te leiden. “Je moet de regels kennen en er de tijd voor nemen, dan kom je een heel end.”

In zijn strijd tegen de lokale overheid is Witzten echter wel geholpen door diezelfde overheid. Advocaat Vermaat wordt gefinancierd met belastinggeld, hoewel hij meer uren in de zaak stak dan hij declareerde. De gemeente is de grootste financier van Cliëntenbelang Amsterdam.

“Gelukkig werken de *checks and balances* van het systeem goed,” aldus Witzten. “Maar veel oudere mensen zullen het niet kunnen opbrengen om daar een lange strijd voor te voeren. Dat is begrijpelijk, maar wel jammer.”

Jop van Kempen